

Datum:	3 feb. 2013 (wk 5)
	Zoetermeer
Votum / zegengroet	
Openingslied	Gezang 174 : 1 en 2
wet	+ zondag 42 (p. 619)
Lied na de wet	Gezang 174 : 3
Gebed om opening Gods Woord	
Kinderlied	Liedboek 442 : 1 en 2
1e schriftlezing	Jakobus 3 : 1 - 12
Lied na de schriftlezing 1	Psalm 141 : 1, 2 en 3
Tekst	Jakobus 3 : 13 - 18
Preek	
Amenlied na de Preek	Liedboek 252 : 1 en 2
Gebed over Preek en Voorbeden	afsluiten met: Gz 181 d.
Collecte	
Slotzang	Gezang 90 : 1 en 2
Zegen De Heer zegent u en beschermt u, Hij kijkt u welwillend aan en is u genadig, Hij heeft u lief en geeft u vrede	

Intro: wij houden elkaar bij de les

In januari heb ik twee preken over Jakobus gehouden. Beide preken maken deel uit een vierdelige serie over Jakobus onder het thema Horen en Doen.

Op 13 januari hadden we het over hoofdstuk 1 en de strekking was: wees niet alleen hoorders, maar groei uit tot liefdevolle daders. Late de boodschap doordringen tot je hart, en kom tot hartelijke liefde voor God en de naaste.

Op 20 januari was hoofdstuk 2 aan de beurt. Ook toen mochten we leren dat geloof niet in vrome woorden moet blijven hangen. Het geloof zonder de werken is een dood geloof. Daar heeft niemand iets aan. Jijzelf niet, want een dood geloof kan je niet redden. En een ander niet, want het laat de ander in de kou staan.

Vandaag zetten we de volgende stap en gaan nadenken over ons onderlinge spreken en dan met name ons onderling onderwijs. Want Christus geeft ons in zijn gemeente aan elkaar, ook om elkaar bij de les te houden. Maar het vergt nogal wat zelfdiscipline om een goede leraar te zijn.

Laten we met elkaar nagaan wat de Geest onze gemeente hierover te zeggen heeft.

Een goede leraar ...

Wat is een goede leraar?

Ik wil jullie uitnodigen om bij dit punt eens even stil te staan. Denk eens even na over de leraren in je leven. Leraren op dit moment, of vroeger. Wie vond je opvallend goed? En waar lag dat eigenlijk aan?

((even denken, even gonzen))

De volgende eigenschappen springen er uit, schat ik:

Hij moet z'n vak goed beheersen en het goed kunnen uitleggen.

Hij moet gezag uitstralen en orde kunnen houden

Hij moet aanvoelen wat er leeft onder de kinderen, zeker als hij ook nog eens mentor is.

Soms is er met leraren iets heel merkwaardigs aan de hand. Die zijn wel heel goed in de vakmatige kant van hun werk, maar niet zo erg in de intermenselijke kant.

Denk aan een lerares die uitstekend orde kan houden, maar waar een kille sfeer hangt in de klas, omdat ze nogal arrogant is.

Of zo'n docent natuurkunde die de ingewikkelde stof geniaal kan uitleggen, maar bij iedereen bekend staat als een opvliegend mens.

Over dit soort leraren heeft Jakobus het in vers 10 en verder. Hij vindt het een onmogelijke situatie. Hoe kan uit dezelfde mond komt zegen en vloek klinken? Hoe kan uit een zilte bron zoet water vloeien?

Ik denk dat we allemaal we herinneringen hebben aan dit soort leerkrachten. Het type leraar dat ontegenzeggelijk goed was in zijn vak, maar niet bepaald een goed mens. En daarbij zijn me twee dingen opgevallen die ik wil delen, omdat ze van belang zijn voor het bijbelgedeelte van vanmorgen.

Punt 1. Dit soort leraren wordt nooit echt populair, maar op b.v. het VWO of het Gymnasium konden ze het soms jaren volhouden. Ik denk dat dat komt omdat daar exact die cultuur kon heersen waarvoor Jakobus ons waarschuwt, en die ook rechtstreeks

afstamt van de Grieks/Romeinse klassieke oudheid. Een cultuur waarbij je verstand als het ware is losgekoppeld van de rest van je menszijn, en daar zelfs een beetje bovenuit troont.

Leerlingen, die graag willen slagen, zetten hun echte menselijke gevoelens tijdelijk opzij, en maken een puur verstandelijke afweging. Ze vinden zo'n docent als mens weliswaar een griezel, maar profiteren uit eigenbelang toch graag van zijn leraarskwaliteiten.

Punt 2. Dit soort leraren werd soms jarenlang getolereerd binnen het gereformeerd voortgezet onderwijs van de vorige eeuw. Dat heeft me heel erg aan het denken gezet. Was het soms zo dat bij de gereformeerden ook een loskoppeling had plaatsgevonden? Een loskoppeling tussen het geloof enerzijds en het gewone leven anderzijds?

Ik vind dat een heel spannende vraag. Maar het is toch een vraag waarom je niet heen kunt wanneer je Jakobus brief leest en serieus neemt. Zijn wij, in de gereformeerde kerk, Christenen uit één stuk? Brengen we echt en van harte in praktijk wat we zeggen te geloven?

Of is geloven een kwestie van orde houden in je leven, waarbij we de kilheid en de arrogantie voor lief nemen?

Maakt onze verlossing door Christus ons tot wedergeboren mensen, of is onze gereformeerde leer alleen maar een stelsel, dat we geniaal kunnen uitleggen?

Als dat laatste het geval is, moeten we onmiddellijk stoppen met uitleggen.

Want dan zijn we beslist geen goede leraren.

Want wat is kenmerkend voor een goede leraar? Wat moet je in je bagage hebben als je "wijs en verstandig genoemd wil worden"?

Jakobus vat het samen in twee elementen: een onberispelijk leven en wijze zachtmoedigheid. Dan pas ben je een goede leraar.

zet niet zichzelf op de voorgrond

En goede leraar zet niet zichzelf op de voorgrond.

Dat een goede leraar zichzelf niet op de voorgrond plaatst, blijkt uit vers 14.

Daar legt Jakobus uit wat hij verstaat onder "wijze zachtmoedigheid"

Beter gezegd: hij maakt daar de tegenstelling tussen wijze zachtmoedigheid en "bittere jaloezie en egoïsme".

Dat zijn geen kleine woorden, maar zo kennen we Jakobus onderhand wel. Hij draait niet om de zaken heen. Hij zegt waar het op staat en daarbij helpt hij de gemeente om bij zijn hoge roeping te blijven.

Zijn lezers waren groot geworden in de Joodse traditie, waarbij het leraarsambt erg in aanzien stond. De synagoge stond centraal in het Joodse leven en binnen die synagoge draaide het om de Rabbi's. Kinderen werden aan de Rabbi's toevertrouwd voor hun opleiding. Als een van je zonen zelf Rabbi werd, ging hij in de leer bij een erg ervaren Rabbi, die zich tooide met de naam schriftgeleerde of wetgeleerde. Leren, weten, de wet kennen, en kunnen opzeggen, daar scoorde je mee in de Joodse gemeenschap.

En dat had het risico dat een gooi naar het leraarsambt met name werd gedaan uit eerezucht en/of zelfzucht. Ik wil graag rabbi worden, niet omdat ik het belangrijk vind om anderen te onderwijzen, maar omdat ik heel graag een belangrijk iemand wil zijn.

En dat kennen we nog steeds in de christelijke gemeente. Kijk mij eens veel weten, hoor mij eens ingewikkeld praten. Oh, wat heb ik weer een geniale bijdrage geleverd aan het kerkelijk debat. Er is geen speld tussen te krijgen.

Maar toch prikt Jakobus er doorheen, want het draait allemaal om jouw ijdelheid.

Als dat je drijfveer is, zegt Jakobus, stop dan maar onmiddellijk.

Leraar ben je nooit voor jezelf, maar voor anderen.

Het kan best zijn dat we een beetje vreemd aankijken tegen deze passages. Onlangs hebben we mensen opgeroepen om huiskringleider te worden. Dat werd toen nog een hele zoektocht. Niet direct een situatie dat “we allemaal leraar willen zijn”, toch?

Maar vergis je niet: ook terughoudendheid om kringleider te worden kan een vrucht zijn van de overgewaardeerde plaats van het leraarsambt. Als jarenlang die broeders en zusters de voorzittersrollen hebben vervuld, die het zo mooi konden zeggen en die zulke geniale inleidingen konden schrijven, dan voel je je als eenvoudig christen toch helemaal niet geroepen om ook een je vingertje op te steken? Dan houd je je liever een beetje op de achtergrond.

Van Jakobus mogen we weten dat deze bescheiden mensen nu uitgerekend de beste leraren kunnen worden. Als ze iets zeggen is het niet om daarmee zelf op de voorgrond te komen maar om de ander, bijvoorbeeld de broers en zussen in de huiskring, daadwerkelijk verder te helpen met hun fundamentele vragen.

Probeer met elkaar in de huiskringen die mentaliteit te ontwikkelen. We zijn samen onderweg, we zijn samen op zoek naar de wil van God, naar Gods antwoorden op onze levensvragen. Ontwikkel een veilige cultuur waarin we echt met onze vragen voor de dag durven te komen en met onze twijfels. Omdat we zeker weten dat er goed en geduldig naar geluisterd zal worden. Waarbij inderdaad de leerling met zijn vragen op de voorgrond staat en niet de leraar.

maar Gods Woord centraal

En bij het zoeken naar antwoorden moet vervolgens Gods Woord centraal staan. Niet de leraar het hoogste woord, maar God.

Het type debat, waarbij de ijdelheid van leraar centraal staat is weinig opbouwend. Nog erger wordt het wanneer een gespreksavond wordt overvleugeld door de tweestrijd tussen twee mensen die elkaar het laatste woord niet gunnen. En daarbij steeds hoger van de toren blazen. Jakobus, waarschuwt hier indringend voor door te zeggen: u zou de waarheid geweld aandoen.

De Waarheid. Wie was dat ook al weer?

Wie noemde zich ook alweer De Weg de Waarheid en Het Leven.

Jezus Christus. Hij noemt zich "De waarheid".

En realiseer je, zegt Jakobus, als je op een ijdeltuiterige of gelijkhebberige manier de leraar uithangt, dan is dat niet alleen hoogst vermoeiend voor anderen, maar je zit ook regelrecht in Christus' vaarwater.

Het is aardse wijsheid, die afleid van de waarheid van Christus in de hemel.

Sterker nog: het is ongeestelijk en demonisch. Dat wil zeggen: het brengt scheiding tussen mensen en zet Christus op afstand. En dat kan dus zelfs met verhalen die op zichzelf waar zijn en gaan over bijbelse onderwerpen. Ze kunnen toch een dodelijk gif zijn voor de gemeente.

Dit moeten we ons heel diep aantrekken wanneer we onze gesprekscultuur tegen het licht houden. Staat Gods Woord werkelijk centraal? Brengt deze vraag of dit antwoord ons dichterbij Christus? Help ik de anderen in de huiskring hiermee verder in geloofsleven?

En realiseer je dat dat inderdaad veel zelfdiscipline vergt. Niet voor niets noemt Jakobus de tong in dit hoofdstuk een lichaamsdeel dat zeer moeilijk te beteugelen is.

Maar het is de moeite waard. Want de wijsheid van boven is een grote schatkist.

Lees maar mee in vers 17, wat kenmerkend is voor de wijsheid van boven:

Zuiverheid, dat wil zeggen het verwijdt het vuil uit je leven.
Vredelievend, mild en meegaand. Met ontferming bewogen.
Onpartijdig en oprecht.
En ze brengt daardoor goede vruchten voort. Niets dan goede vruchten!

Dat is dus een heel goede testvraag om je te stellen wanneer je in een huiskring met elkaar een tijdlang hebt nagedacht, gesproken en gediscussieerd. Wat heeft deze avond ons opgeleverd? Wat heeft het seizoen ons tot nu toe gebracht? Tellen we goede vruchten? Zijn we oprechter geworden met elkaar? Is de partijdigheid afgenomen. Voelen we meer ontferming en mildheid? Dan heb je begrepen wat het is om Gods Woord voortdurend centraal te stellen.

en dient de vrede in de gemeente.

En zo dient de goede leraar, die Gods Woord centraal stelt, de vrede in de gemeente

“Waar jaloezie en egoïsme heersen”, vat Jakobus samen in vers 16 samen, “vieren wanorde en allerlei kwaad hoogtij.”

En daarmee is Jakobus terug bij zijn grote zorgpunt in deze brief: horen en doen. Gaat de gemeente ook werkelijk aan de slag met het verkondigde evangelie, of blijft het bij vrome woorden.

Wanneer het leraarschap, en het onderling toezicht worden gekenmerkt door jaloezie en egoïsme, dan kun je dat laatste verwachten. Dan wordt er over het geloof wel veel gepraat en gediscussieerd, maar ondertussen blijven de zonden gewoon doorgaan.

Maar “waar in vrede wordt *gezaaid*, brengt gerechtigheid haar vruchten voort, voor hen die vrede stichten.” sluit Jakobus af, in vers 18.

Dat mag een bemoediging zijn wanneer het proces van onderling leraarschap en onderling vermaan niet altijd even soepel verloopt. Daar zou je gemakkelijk moedeloos van kunnen worden.

Jakobus roept ons echter op om, ieder op eigen plaats, de rol van vredestichter op ons te nemen. Vrede kan kennelijk worden gezaaid, en op den duur oogsten we daardoor de vruchten van de gerechtigheid.

Zaaïen en oogsten. Daar zit tijd tussen.

Tijd waarin het gezaaide ontkiemt, opschiet en volgroeit. Dan pas komen de vruchten, en die moeten op hun beurt rijpen. En dan pas kan er worden geoogst.

Het is een proces dat geduld vraagt. Wijze zachtmoedigheid.

Maar, dat is het waard. Want de vruchten van de gerechtigheid vallen toe aan hen die vrede stichten.

Laten we in de gemeente zo onze rol als leraar invullen.

Niet om de blits te maken, maar om volop ruimte te maken voor het levende woord, en de doorwerking van ons geloof. En in het besef dat daarmee de vrede van de hele gemeente wordt gediend. En laten we God vragen om een rijke oogst.

Amen

Verwerkingsvragen

1. Goede leraren

Tijdens de preek was er kort de gelegenheid om na te denken over de goede leraren uit je verleden. Ik vat het in de eerste move samen in een paar eigenschappen en competenties.

- a. Zijn die inderdaad herkenbaar?
- b. Herken je ook wat vervolgens wordt opgemerkt over een soort splitsing tussen vakmatig handelen en levensstijl?
- c. Ga na of je ervaringen hebt met een vergelijkbare splitsing tussen leer en leven. En betrek dat op jezelf. Zijn er momenten dat je wel “de leer” heel goed begrijpt en kunt uitleggen, maar dat het niet je hart of je leven raakt?
- d. Wat heb je nodig om uit die gespletenheid te komen?

2. Op de voorgrond?

In de tweede move geef ik aan dat veel mensen terugschrikken voor het “leraarschap” omdat ze van huis uit denken dat je alleen iets voor een nader kunt betekenen wanneer je veel hebt gestudeerd e.d.

- a. Herken je dat?
- b. Houd jij je om die reden op de achtergrond in een huiskring?
- c. Ken je mensen die juist door hun “zachtmoedigheid” veel voor je betekend hebben?

3. de waarheid geweld aandoen

In de derde move teken ik de situatie dat De Waarheid (lees: Christus) geweld aan wordt gedaan, door verhalen die op zich de bijbel naspreken.

Hoe zou je dergelijke situaties in je onderlinge pastoraat kunnen voorkomen?

4. vruchten van gerechtigheid

Probeer eens, aan het eind van de huiskring of na een aantal bijeenkomsten, de balans op te maken aan de hand de “vruchten van de gerechtigheid” die Jakobus noemt.

Zo'n evaluatie levert het meest op wanneer je het persoonlijk houdt: ben ik gegroeid in geloof, in zuiverheid, in mildheid e.d.?

Mocht dat resultaat tegenvallen, probeer dan ook vast te stellen waaraan het ligt en hoe je de huiskring kunt gebruiken om hierin verder te komen.